

Մամուլը իւրաքանչիւր շրջանը՝ 52 օրինակ է :
 Ստորագրութեան տեղն է Պոլս, Զինձերլի—խան վերի յարկ
 թիւ 18 :
 Դուրս երթալիք թերթից փոստայի ծախքը առնողն վրայ է :

Շրջանին դիրք գտնական կանխիկ	60
Կիսաշրջանը	50
Մէկ թիւը՝ փարայ	50
Մանուցման տողն է գտնական	2

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մամուլ ուրիշ ամէն բան հաթիմ պիթիմ ընելով, նոր քերականութիւն մը չինելու գործին ալ ձեռք կարնել ուզեց :

Մեր աշխարհաբառ լեզուն վրայ առտուն կանուխ ելլողը քերականութիւն չինելու վրայ ըլլալուն համար, Մամուլ ալ այդ ամէնուն վրայ իրիմօն քամելով վերջնական ձև մը, վերջնական լուծում մը, վերջնական գործ մը հրատարակել որոշեց :

Մեր քերականութիւնները 12 հոլովում կանոնաւոր, 40—50 հատ ալ անկանոն հոլովում ունեցող բառեր ունին. 8 կանոնաւոր խոնարհում և 20—30 հատ ալ անկանոն խոնարհում ունեցող բառեր ունին :

Մամուլ նկատելով որ այս հոլովումները և խոնարհումները սորվիլ շատ դժուարին է նոր սերունդին, նկատելով որ քերականութիւնները 2—300 երեսէ բաղկացեալ գրքեր են, որոնք սորվելու համար տարիներ պէտք են,

Որոշեց աս ամէն դժուարութիւնները դիւրացնելու համար նոր և վերջնական ձև մը տալ, անանկ որ 2—3 թուղթ ալ պէտք չըլլայ այս նոր քերականութիւնը գրելու,

և Հայ տղաքներն ալ մէկ վայրկենի մէջ սորվին. և ահա առիկ :

Բառերը պիտի հոլովին այսպէս

ի, լ, է.

երէ, երւ, երէ.

Բայերն ալ պիտի խոնարհին այսպէս

եմ, ես, է.

եմ, է, է.

էե, էե, է.

էն, էն, էն.

եցե, եցե, էց.

եցն, էցն, էցն.

Այսպիսի բառական է. ահա նոր քերականութիւնը : Հիմա քանի մը օրինակներ ալ տանք, որ սորվողը դիւրաւ հասկնայ :

ես

եսեր

եսի

եսերի

եսով

եսերով

եսէ

եսերէ

բ.

դու

դուեր

դուի

դուերի

դուով

դուերով

դուէ

դուերէ

Բայ մի ալ խոնարհենք

Մեռնիմ	Մեռնինք
Մեռնես	Մեռնէք
Մեռնէ	Մեռնեն
Մեռնեցի	Մեռնեցինք
Մեռնեցիր	Մեռնեցիք
Մեռնեց	Մեռնեցին

Ուրիշ օրինակ տալ հարկ չենք տեսներ, որչափ բառ կայ Բօրիւնի հոլովէ. որչափ բայ կայ Բօրիւնի խոնարհէ. լմնցաւ դնաց. քերականութիւն ըսածդ ալ հոլովում և խոնարհում է :

Հիմա այս նոր քերականութիւնը տեսնողը պիտի ըսէ թէ նոր հայ լեզուի համար է. ասոր բառարան մ'ալ պէտք է. նոր բառարան չինելն ալ մեզի պէս նոր լեզու նոր քերականութիւն չինելու շատ սէր ունեցող Մինաս Չէրազ Եփէնտիին յանձնարարութիւն կընենք :

Միայն ներողութիւն կը խնդրենք այս յօդուածը կարգացողներէն, որ չկրցանք մեր նոր քերականութեանը համաձայն խմբագրել պատճառը յայտնի է. մենք ալ պէտք ունինք մեր նոր չինած քերականութիւնը սորվելու և ըստ այնմ գրելու. հիմակուան ծառանքն է, քերականութիւնը լեզուին վրայ չինուելուն տեղ լեզուն քերականութեան վրայ կը շինուի. անոր համար գիտցունած լեզուն մոռնալու և սրբագրելու պէտք կայ. Մինաս Եփէնտիին ալ իր հնարած քերականութեան և նոր աշխարհաբառ լեզուին համար մեզի նման վարուեր է :

8/20 Ապրիլ 1874 Պէյրութ

... Եփէնտի

Թէև սուղ են Մամլայ Էջերնիդ, այսու ամենայնիւ խնդրեմ որ հրատարակել բարեհաճիք հետևեալ գրութիւնը, որոյ համար կանխաւ շնորհակալիքս կը նուիրեմ Ձերդ մեծապատուութեանը :

Մ'նամ ևն...

Ա. Կ. ՊԵՏԼԵԱՆ

ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԼԱԶԱՐԵԱՆՑ

ՈՐ Յ՝ԱՆԹՈՒՐԱ

ՄԵՐԶ Ի ՊԵՅՐՈՒԹ

Սոյն վարժարանը Պէյրութէն դըրժէ հինգ ժամու հեռաւորութեամբ դէպի արեւելքը երթալով. բաւական բարձրեկ բլրակի մը վերայ կը զետեղի, զոյգ սեռէ բազկացեալ, որ բաժանին ի միմեանց արտավայրաւ մի : Դէպի Արեւելքը նայելով՝ աջ թեւոյն վերայ արական և ձախոյն իգական սեռինն է : Իւր ետին Արեւելք և երկու կողմերը Հարաւ և Հիւսիս, երեք համարեա թէ միաշափ լեռներ կը բարձրանան կարծես զԱնթուրան պաշտպանելու : Առջեւը իւր պարտէզն է խիտ սիրուն և ընդարձակ բայց զառիւլայր, նոր պատուաստուած պտղատու փոքրիկ ծառերը, խաղողի օրթերը, և զմայլելի հոտաւէտ վարդերը այդ պարտէզին գլխաւոր զարդերն են : Ասկէ դէպ ի վար ձոր մըն է ահագին որ մինչեւ ծովեզր կիջնէ :

Թողումք դպրոցիս ձեւը, գեղեցկութիւնը և շէնքին փառաւորութիւնը և դամբներքին բարեկարգութեանը, որ բուն խկ նպատակս է :

Ի շնորհս Գեր. վերատեսչին ներքին բարեկարգութիւնը զարմանալի է, սա բոլորովին տարբեր է Պօլսոյ սոյն ընկերութեան և ուրիշ գաղղիական դպրոցներէն. ուսմանց ընթացքը խիտ գիւրդմբռնելի և գովելի մէթոտ մըն է. գլխաւոր լեզուն գաղղիերէն է. բայց կան նաեւ Արաբերէնի, Անգղիերէնի, Տաճկերէնի լեզուները և գլխաւոր ուսմունքները :

Աշակերտաց թիւը 150 էն աւելի է, ամենքն ալ գիշերօթիկ, որոց կարգը կը դասին հինգ Հայ պատանի և մանկտի :

1. Պ. Յակոբ Պուտաքեան Կեսարացի
2. Պ. Նազարէթ Դ. Ճիյէրեան Հաճընցի
3. Պ. Գրիգոր Ֆէրմանեան Ատանացի
4. Պ. Վարդան Տէլէֆերեան Ատանացի

Յ. Պ. Պողոս Տէլէֆէրեան Ատանացի

Ասոնցմէ առաջինը և երկրորդը Հայ անուան պատիւ բերելու չափ իրենց ուսմանց մէջ յառաջացել են, և արդիւնքը քիչ-օրէն պիտի ցուցունեն Ազգին և ծնողացը կամ եղբարցը :

Իսկ երրորդը՝ այսինքն՝ Ֆէրմանեան թէև տակաւին տղայ, բայց իւր աշխոյժ և կրակոտ բնութեամբ յառաջադիմութեան մասին ամենուն նախանձը իւր վերայ կը դրաւ, և ապագայն խիստ փառաւոր կերելի իրեն համար : Վա՛յ այն տղուն, որ զբոսանքի ատենը ասոր կը հանդիպի :

Եւ չորրորդն ու հինգերորդը եղբարք Տէլէֆէրեան աւելի փոքրն են, վասնորոյ չեմ կրնար ոչ գովեստ և ոչ պարտաւ կարգաւ, սակայն մեծ յոյս ունիմ որ դարձեալ Հայ պարտիզի փնջիկներ պիտի համարին :

Նորին Բ. Վեդատեսչութիւնը առանց շոքքորթելու կըսեմ, որ խիստ լաւ համարում ունի այս Հայ աղայոց վերայ, և արդէն մեք անձամբ տեսանք, և լսեցինք տղաքներէն ամեն այն գոհունակութիւնները որք վերատեսչին կը վերաբերէին, և ուրախութեամբ կը խոստանային որ առուր յառաջանալ յուսմունս, եւս առաւել սիրելի լինել ամենուն :

Մեք այս ամենը տեսնելով՝ պարտք ունիմ գալ ի հրապարակ շնորհակալ լինել Նորին բարձր Սրբութենէն ի փոխարէն խնամատարութեան Հայ պատանեաց, և խօսք կուտամք, որ այն պատանիք Նորին բարձրութեան անունը ոսկեզօծ տառերով պիտի գրեն իրենց սրտերուն մէջ, ինչպէս որ մեր սրտերուն մէջ գրուեցաւ :

Ա.Զ.Գ.

Ազգ. Հիւանդանոցի որբանացի աշակերտաց պարգևաբաշխութեան հանդէսը որ անցեալ կիւրակէ Մայիս 12 ին պիտի կատարուէր, մէկ քանի բանաւոր պատճառներ արգելք ըլլալուն պատճառաւ հարկ եղաւ սոյն

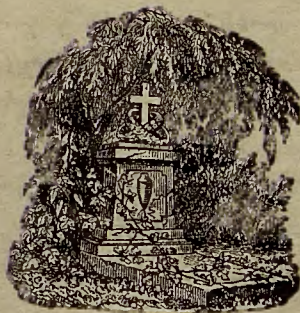
հանդէսը յառաջիկայ կիւրակէ օր Մայիս 19 ին կատարել, որոյ համար հրաւեր կը կարգայ Հոգաբարձութիւնս ամէն Ազգայնոց որ բարեհաճին իրենց ներկայութեամբը պատուել յիշեալ հանդէսն և խրախուսել միանգամայն իրենց մարդասիրական ձեռնառութեամբն զարգացած ուսանող աշակերտները :

1874 Մայիս 16

Գրասենեակ Ազգ. Հիւանդանոցի

(ԿԻԷ)

Մեծ—Նոր—Խան թիւ 46

Ի ՍԳԱԼԻ ՄԱՆ

Տ Ի Կ Ի Ն Վ Ե Բ Ի Ն Է Ե Ա Կ Ո Բ Ե Ա Ն

Զորեքշաքի երեկոյ Մեծապատիւ Միքայէլ Էֆէնտի Յակոբեանի կողակից և Մեծապատիւ Նիկողոս Էֆէնտի Աշխատեանի ծաղիւնաւոր դուստր Տիկին Վերգինէ Յակոբեան իշր անդրանկան Տնկաւարտքեան երկանցը մէջ կեցեց տարածաւ իշր մանկաւանդուն :

Հետեւեալ Էֆէնտի օրը ազնուատուն հանգուցեցոյն յաշարկաշորտքեան տխուր հանդէսը կատարուեցաւ Պէրիկրաշի եկեղեցոյն մէջ, ուրիկ մարմինը մեծ շքով Գուրուշէրէ իշր ազգատունիկն դաւթարանը փոխադրուեցաւ :

Ա.ք ըմնաց որ դաւթարան շարատարտք ուոյն ծաղիւնաւոր և աշարիկի տիկնոջ մանուսանը վրայ, որոյ տարածաւ կորուստը արդարեւ անմիտքար քողոյց Աշխատեան և Յակոբեան գերդաստանները :

Հասունի թախըմիէն պահրիէ խայմախա-
մի Յակոբ էֆէնտի մեղի դէմ՝ ստիկանու-
թեան դուռը չողքքագիր մատուցած ըլլա-
լով, մահքէմէի ճէղալիէի դատարանէն հրա-
ւէր ընդունած եմք յառաջիկայ երկուշաբթի
օր ներկայանալու համար :

Մահալըճի երեւելիներէն Մեծապատիւ
Մարտիրոս էֆէնտի Սամաստեան ի քաջալե-
րութիւն լրագրոյս ազդասիրտար հինգ օ-
րինակ Սամալ նուիրեց գաւառացի մէջ գըա-
նըւած մէկ քանի աղգային դպրոցներու ու-
րոյ համար մեր խորին շնորհակալիքը կը յայտ-
նեմք հրապարակաւ :

Գոհութեամբ սրտի կիմանամք որ Ազգա-
լին Սահմանագրութեան ժ. Գ. տարեդարձի
հանդէսը ինչպէս անցեալ տարի նոյնպէս և
այս տարի շքեղ և կանոնաւոր կերպով կա-
տարուելու համար, Մեծ. Մինաս Աղայ Շամ-
լըեան երկու արագընթաց շոգենաւ փարձած
և փառաւոր սեղանի մը համար ալ պէտք ե-
ղած բոլոր պատրաստութիւնները տեսնելու
սկսած է :

Շոգենաւուց երթեւեկութիւնը և տամա-
կաց վաճառուած տեղերը յառաջիկայ շաբ-
թուս յատուկ յայտարարութեամբ մը պիտի
ծանուցուի արգոյ հասարակութեան :

Կը յուսամք որ հանդէսին աւելի փայլ մը
տալու համար, Մեծ. Մինաս Աղայ Ազգային
որբանոցի լաշակերաններն ալ ի միասին առնե-
լով, Ազգին այդ օրը և աղքատ զաւակուն-
քըն ալ մասնակից կընէ սոյն աղգային հան-
դէսին ի գոհունակութիւն բոլոր հանդիսա-
կանաց :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ ՆԱՄԱԿ ՄԸ

... Խմբագիր

Հայաստանի գաւառացի ձմեռուան լուրերը
ահա կը զրկեմ ձեզ :

Այս տեղ ձիւնը շատ առատ է, այս դի-
տէք, ուստի սերիշ լուր տամ պիտի ձեզ, այս
օրերս կռունկներ Պաղտատէն դէպի հիւսիս
ըստ սովորութեան օդափոխութիւն ընելով,
մարտ 25 ին մեր Շահնազար անուն գիւղը
հասան. բայց այն օրը սարսափելի ձիւն մ'ալ
գալով խեղճ կռունկներ սեւ երկիր մը չը
դտան վար իջնալու, այլ ստիպեալ մեր դի-
ղը իջան տանեաց վրայ :

Գիւղիս Տէրհայրը այս կենդանեաց խեղ-
ճութիւնը տեսնելով խելոյն գիւղացւոց քա-
լող մը տուաւ այդ խեղճ թռչնոց օգնելու
համար, փաստարանելով թէ գիւղացւոց
մեղաց բաղմանալուն համար է որ Աստուած
բարկանալով այս տարի դարունը ուշ կը բե-
րէ և թռչուններն ալ այս պատճառաւ երե-
րուն կընէ. Ժողովուրդը այս քարոզէն ան-
միջապէս զղչման գալով տուն գլուխ 13—20
օխայ դարի և ցարեան Ժողովեցին և ձիւնը
մաքրելով դաշտին վրայ փռեցին, որ կռունկ-
ներ Ժողովին ու ուսեն. բոլոր աւագ շա-
բաթը այսպէս կերակրեցին կռունկները մին-
չեւ որ ձիւնը հալեցան. կռունկին մէկուն
ոտքը կոտրեւ էր, ատիկա տալ բռնեցին և
պէտք եղած դեղը ընելով, ոտքը շփեցին և
կապեցին որ աղէկնայ :

Այս պատճառաւ վերջի օրը կռունկները
երթալու ատենին կարգաւ երկնքին երեսը
շարուեցան գիւղիս վրայ և գիւղացւոց ի-
րենց ըրած հիւրասիրութեանը փոխարէն ի-
րենց շնորհակալութիւնը յայտնեցին կէս ժա-
մու չափ իրենց կռկուքներովը երգելով և
գիւղին չորս բոլորը անդաստան մը ընելէ
ետքը աներեւոյթ եղան :

Գիւղացիք ուրախ են որ Աստուած իր
բարկութիւնը իրենց վրայէն վերցուց, որով
դարունը շուտով գալով կարող պիտի ըլլան
վարուցան ընել :

1874 Ապրիլ 2

Շիրակայ գաւառ

***

ՀԱՐՑ—ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

Պատրիարքարանը ինչո՞ւ գաւառէ մը առաջնորդներն ուղած ատեննին չը խրկեր և ընդհակառակն ուրիշ գաւառէ մ'ալ չուղած ատեննին կը խրկէ .

— Ժողովրդին հնազանդութիւն սորվեցընելու համար :

Պօլսոյ մէջ կանանց ծննդաբերութիւնը որչափ ատենէ ի վեր է որ մահառիթ ըլլալ սկսաւ .

— Տայէկներուն տեղ լաւութաները անցնելէն ի վեր :

Աւետարանին « այսօրուանը կերէք վաղուանը մի հոգաք » պատուէրը ճշդիւ բռնողները որո՞նք են .

— Ժամանակիս երիտասարդները :

Յամանակաւ երուսաղէմ գացողներուն մահտեսի կը կանչէին , հիմակուան մահտեսիները որո՞նք են .

— Էմին Էօնիւէն անցնող դարձողները .

ՆԵՐՍԷՆ—ԴՐՍԷՆ

Ք . . . աղան գիշեր մը իւր մէկ բարեկամին տունը հիւր երթալով , հետեւեալ առտուն կը տեսնէ որ գրպանը գտնուած մէկ ոսկին չըկայ , առանց ձայն հանելու դուրս կենէ և նոյն իրիկունը դարձեալ հիւր կերթայ , այսպէս երբ շաբաթ մը կը շարունակէ առանց ոսկիին վրայ խօսք բանալու , առտու մ'ալ իւր այդ բարեկամին համբերութիւնը հատնելով կըսէ .

— Էֆէնտիմ , ամֆ Էտէրսինիդ սօրտուղմըղա ամա , Էհլինիդ իլէ գավկալմըսընը , հիւ Էվէ կիթմէյօրսընըղ .

— Խայըր Էֆէնտիմ , գայըպըմըղ վաք տէ ,

արամաք իչին պիր քաջ կէճէ զիեատէ սիդի թաճիղ իտէյօրըղ .

— Խայր օլա նէ՞ գայըսը .

— Էֆէնտիմ միսաֆիր կէլտիղիմիդ իւք կէճէսի պիր լիրա տիւշիւրմիւշիւղ , թէրպիւյէսիղիք օլմասըն աէյու սիլէ պիր լաֆ աւմատըք .

— Էյ պիղ պուլուրասաք գապուլ Էթմէյիղ , վէրիւրիղ սիլէ .

— Պուլմաեա հաճէթ գալմատը արթըք , եարըմ լիրասընը պու հաֆթա Էօտէշտիք , եարըմը տա պիր հաֆթա տահա միսաֆիր գալըսաք հագ Էտէրիղ կը պատասխանէ մարդը :

Շուկայի խանութպաններէն մէկը իր Պուրսացի մէկ յաճախորդին կը հարցնէր .

— Զանըմ հաճի աղա , սիղ հայճա պիւմէ՞ղսինիղ քի , տայմա թիւրքճէ սէյլէշիւրսինիղ .

— Նիչի՞ն պիւմէյէճէյիղ , հայճանըն բէք կիւղէլինի սէյլէրիղ ամա , պիր աղըմըղ թիւրքճէյէ ալըշմըշ տըր .

— Աճայիս , Էյ հացըն հայճասը նէ՞ տիր , պագայըմ պիլիւրիսին .

— Հը՛հ , օնո՞ւտա մը պիւմէյէճէյիտիք , Էքմէք իշթէ ,

Ռաբիկ աղա , քովի վարդուկ հանըմին շաբխան տամ տէ , առոր ինծի անանկ շաբխա մը առնէիր .

— Ինչո՞ւ քա , երկու ամիս չը կայ տահա լիրայ մը տուինք , քանի՞ հեղ գլուխդ գրիր , մէկ Զատկի առտուն ժամ մը գայիր .

— Քա Էյ ի՞նչ ընեմ , ան հիմա պարիթ է .

— Քանի մը ամիս տահա խուլանմիշ եղիր տէ , բան մը կընենք .

— Վույ , խենթ եմ զահեր , վրաս խընդացընեմ պիտի , հիմակուան մօտան պաշխա է , վրան բաց կը դնեն կոր .

— Էյ շիմտի պիր լիրա տահա՞ մը վէրմէ-

լի, պէն էօյլէ չէյ պիլմէմ. . . սա հինը տուր պարէ տէ, տանիմ թրամբա ընեմ.

— Ես ան անցած շաբթու էսկիճի եահու- տինն ծախեցի .

— Կնիկ դուն ինձի խենթեցնե՞ս պիտի, քա մենք բարան գետնէ՞ն կը ժողվենք կոր, քանի բարայի ծախեցիր, բարաները տուր պարէ .

— Քանի՞ բարա պունեց քի, 12 ղրուշ տուաւ ան ալ աննկ նանկ խարճեցի .

— Էօյլէ ես, պիղ պիր լիրա վերէլիմ շաբ- կա կէթիրէլիմ, սիղ օն իքի ղրուշա էսկիճիէ սաթըն, պէն էօյլէ շաբկա մաբկա պիլմէմ, պիր այ տըր այաղըմա պիր լաբճին ալամա- եօրըմ .

— Աման սուս եղիր, պան մը եղայ, վույ ինչ կըլլամ կոր. սիրտս կը խառնուի կո . . . էօօ . . .

— Հայ Ալլահ պէլանը վերմէսին, արթի- յէ պիր տէ հէքիմ բարասը վերտիրէճէք պի- ղէ . . . քա էլ կայնէ, ինքզինքդ բռնէ քիչ մը, ուզածդ շաբխայ ըլլայ աս գիշեր կը բե- րեմ .

— Էօֆ . . . կայնէ նայիմ, քիչ մը կիտես քի սիրտս նստեցաւ .

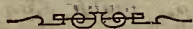
— Սա իլիմօնը խած քիչ մը, միտէդ չտկէ .

— Ձէ, պան մը չեմ ուզեր, սանկ քիչ մը նստիմ .

— Էյ ես ուշ մնացի, սա շաբխային էօբ- նէկը տուր տէ երթամ .

— Նա, չե՞ս մոռնար ես .

— Ինչո՞ւ մոռնամ հանըմս, խենթ եմ զա- հեր .

ԱԼԷՄ ՏԱՂԻԻ ԱՅՍ ՏԱՐՈՒԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔԸ

Ալէմ տաղի գացող քանի մը մարմնապաշտ անձինք մայիս 14 թուականաւ հետեւեալ խղճալի նամակը գրած են Պօլիս իրենց ըն- տանեայրը .

Աղիգիմ աղատայրմ իքի կէօղիւմ .

Միւսպարէք խաթըրընըլը սիւալ իթտիք-

տէն սօնրա սիղէ չօք չէյլէր ըէճա իտէճէյիմ .

Պիղ սէօղիւմ եապանա պուրայա մայիս հալասը ալմայա կէլտիք, մէկէր պէլասըլը պուլմայա կէլմիչիլ. պիղ պուրտա իթ կիպի թիթրէյօրուլ, էվտէն պէօյիւք մանկալը ի- լէ քիւքիւմիւ, իքի թանէ պէօյիւք եօրկան, ֆանէլալարըմը էհմալ էթմէյէրէք պու կիւն եարըն մութլաքա կէօնտէրէսինիլ, զէրէ պուրտա տահա գարա գըշ կէչմէմիշ իմիշ. պուրասը չօգ սօուգ, սըթմա կիպի զանկըռ զանկըռ թիթիրէյէ թիթիրէյէ չէնէլէրիմիլ քօրտու. կէլէլի իքի հաֆթա օլույօր էվտէն տըշարը չըքմամըչըլ, տօլու մը տէրսին, քառ մը տէրսին, թիբի մի տէրսին, սուլու չէրկէն մի տէրսին, նէ գատար սօուք չէյ վարաս պաշըմըլա եաղմաքտա տըր, քուրտլար տէր- սէն իթ սիւրիւսիւ կիպի, տըշարը չըքմայա էօտիւմիւլ բաթլայօր, պիլմէմ քի հալա տէ- յիշտիրմէյէ մի կէլտիք եօլսաս զապթիյէ մահպուսունա մը. ճանըմաղա տայը եուն չօ- րապլարըմը ունութմա . իշիթտիք քի Սթան- պօլտա մառուլ չըքմըշ, պիղէ 50-60 թանէ մառուլ ըլա 15-20 թանէ էնկիմառ, պիր իքի օքքա տա թաղէ բազլա եօլլարսանըլ չօգ մագպուլա կէչէճէք, զէրէ լահանալը բըրա- սալը, բաթաթէսիլ էթ եէյէ եէյէ օսան- տըգ . կէչէն կիւն ճանըմըլ եալանճը տօլմա- սը իսթէտի . չաֆաքտա քալըտըք ասմա եարընըլ արամայա, պիր թանէ պուլմասըք, նիհայէթ բաղը եարընըլնտան եարտըք . ա- ճընաճագ հալիմիլ վար, օրտա թաղէ եար- րաք էլպէթտէ չըգմըշ տըր, չըքմամըլ ըսա թուղլուսընտան կէօնտէրին, ճատա րաղը- յըլ :

Պիր տիւրիւ աքչամ էտէմէյօրըլ, աք- լըմըլ էրմէյօր, եաղ կիպի կիւնէր ուզուն, հալա պուլ կիպի սօլուք, քաքա եէլտէն է- սիպ տուրույօր, էվտէ ճանըմըլ սըքըլըյօր պարէ պիղէ պիր թաղըմ կաղէթալար եօլլա- յընտա արա սըրա օգուլալըմ, էյլէնէ- լիմ . Մանղումէի էֆեբարըն էսկիլէրինտէն

տէ կէօնտէրին լազըմտըր, էֆքեար ըլա կա-
զէթա օգումանն սըրասը տըր, Մասիսին տէ
պաթալլարընտան պիր իքի օքքա կէօնտէրի-
նիլ, էվտէ բէնճիրէլէրին ճամքըրըքլարընը
քաբամայա էյի կէլիր, զէրէ արալըքլարտան
ֆէնա ֆէնա էսէյօր նէվազիլ օլույօրըզ, նէ-
վազիլ տէտիմտէ հաթըրմա կէլտի, չայ, օխ-
լամուր, միւրվէր, պուռնլարը տա ունութմա-
յըն, կէչէն կիւն ազըճըք կիւնէչ աշըլալ,
պիլ տէ հալա ալըլըյօր սանտըք, հալթ էթ-
տիք տէ թաշտէլէնէ կիթտիք, Ալլահ իմ
տատ էյլէյէ, պօռա իլէ պիր եաղմուրա
թութուլտուք, արքասընտան տօլու եաղմայա
պաշլատը, քէնտիմիլի տար էվէ աթտըք,
սօնրա պաշկա տաշա նէ եաղտըղընը պիւմէ-
յօրըզ, չամուռ տիլ քաբաքլարըմըղա դա-
տար չըքտը. բաշալըքլարըմը, Նարօլէօն ճիլ-
մէլէրիմի հէփսինտէն էվվէլ եօլլայընըզ:

Պիլիմ կէօղիւմիւզ քօրքտու, պուրատա
քըթըք եօք ամմա իլէրուսի իլին քօրքու-
լույօր, պէյլէ կիտէրսէ Անաթօլու ահալիսի-
նէ տէօնէճէյիլ, Զալալը չալկըճըլար կէյա
բարա քաղանմայա կէլիլէր, լալութաճը
Նտըք իքի տիլիմ էքմէք իլին տէօրթ քօշ-
մա օքույօր, քէմէնէճի Հոգևօրը սօրարսան,
քէմէնէսինի պիր մէճիտիլէյէ պաքալա ըէ-
հինէ քօյմուշ, մանիճի Ծերօն տա իւշ կիւն
տիւր օրթատա եօք, Ալլահ վէրէ տէ քուրտ-
լար եէմէմիշ օլալար, հէր շէյտէն էվվէլնէ
օլուր նէ օլմուզ, պէլքի տաշա զիյատէ քըշ
պասարսա սիլ պիլէ պիր քաշ չուվալ բէք-
պիմէթ իլէ քալէթա կէօնտէրին զէրէ պէն
պու կիտիլէ պէյէնէմէյօրըմ, պու պէնէ
պուրտա եաղ եօք, պիլ եանլըշ կէլիլիլ,
եօլլարտա պօղուք կէրի տէօնէմէյէճէյիլ,
արթըք ալըստօտա դատար պուրտայըլ. սիլ
մէրաք էթմէյինիլ ինչալլահ պիր շէյ եօք
ամմա եաղտըքլարըմըղը կէօնտէրմէյէ ու-
նութմայըն, պաշըճա ըսընաճաք շէյլէրի:

Պիլէ խարճըք կէօնտէրին տէյէճէյիմ
ամմա, եէյինթի օլմատըքտան սօնրա բա-

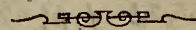
րայը նէ եաբմալը. նէ մութլու սիլէ, հէլպէթ-
տէ քիրալ, չիլէք չըքտը եէյօրընըզ, պիլ
պէյլէ թուրֆանտալարտան վազ կէլտիք,
աճըքտան սօղուքտան կէպէրմէյէլիմ տէ
սէլամէթ ըսթանպօլա տէօնէլիմ, օն սէնէ
պէյլէ շէյլէր եէմէսէք ըազըլըզ:

Ճանըմ աղա տայը, պիլիմ իշուն տուվա
մը էտէրսին քիւֆիւր մի էտէրսին, էլինտէն
նէ կէլիրսէ հիմմէթ էթ շուրատա ճըղալը-
տօր չըքմայալըմ, մէքթուպըմը քաբատըղըմ
տաղիլէտէ չօպանլար մանիճի Ծերօնըն պիր
պաճաղընը կէթիրտիլէր, այաղընտաքի լաբ-
ճինտէն թանըտըք, չօք աճըտըք, քուրտ-
լար բարալամըլար. աման աղա տայը պիլի
ունութմա:

Տօսթլարա սէլամ

իմիլա

Եէկէնիւ Աբուլա Աբուլա

ՎԱՐԺԱՊԵՏԻ ՄԸ ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Բարեւ էֆէնտի, ահաւասիկ տնցած օր-
ուան ապսպրած վարժապետդ բերի, թա-
մամ ձեզի մինասիպ քեամիլ երիաասարդ-
մըն է, էֆէնտիին ձեռքը պաք:

— Ապրիս տղաս, ապրիս, անօւնդ ինչ է,

— Վաւաշապուհ, վահրամ Արտաշէս:

— Տղաս, ես անանկ խորունկ դրաքառ
չեմ հասկնար, ատիկայ մեր տղոցը զուրցէ
ի՛նչ լեզու գիտես ան զուրցէ նայինք:

— Ահաւասիկ, Գաղղիարէն, Անգղիարէն,
Իտալերէն և Յունարէն:

— Աֆէրիմ տղաս, աֆէրիմ, ամիսը քա-
նի՞ զուրուշ կուզես կոի:

— Ոչինչ է պիտոյ վասն բանիդ այդորիկ
տալ քեզ պատասխանի:

— Գիրգոր աղա, պու տիրացու պօղմասը
տըր նէ՞ տիր. պու եալաշ եալաշ Շարակա-
նա պաշլաեաճաք:

— Հրամանքդ անոր մի՛ նայիր, անոնք
անանկ ալըլմիշ եղած են:

— Ինծի համար հոգ չէ, տղոցս աղէկ դաս տայ տէ բանը հոն է. ամիսը ի՞նչ տալու է. բազարը խը եղած է.

— Ամիսը չորս ոսկի կուգէ կար, ուտել, խմել, պառկիլ, վրան գլուխն ալ ձեղմէ.

— Ատիկայ խօլայ է, ընելիք խըղձթաները գիտէ.

— Տղոցդ դաս պիտի տայ, ուրիշ ի՞նչ խըղձթ կայ.

— Ձէ, չէ, նայէ ես երէկ սարայտարին ճամբայ առի քի վարժապետ մը առնեմտէ, երկու գործը մէկ մարդ մը ընէ տէյի. հիմայ զուրցեմ տէ մտիկ ըրէ, կիրակի ու տօն օրերը չօճուխները իրիկուան դէմ լեռը տանի պիտի պտըտցնէ, առտունները աղաքը քուններնուն չելած կանուխ զէնպիլը պիտի առնէ բազարէն ուժախ թէֆէխ պիտի բերէ, չամաչըրի օրերը հօրէն ջուր պիտի քաշէ, պարտեզը իրիկուննէ իրիկուն պիտի ջրէ, հանըմը տեղ մը երթայ նէ, չանթան առնէ ետեւէն պիտի երթայ. իշթէ աս խըտար.

— Իշթէ ինքը հոս է, իրեն կը հարցունենք. — վարժապետ, իմացա՞ր էֆէնտիին ըսածները.

— Այո՛, որ ոչ լուիցէ ունկամք լուիցէ թիկամի, երանեալ է այր որ ոչ գնաց ի կուրուստս վարժապետաց. մնացիք բարեալ.

— Ախպար ես քեզի չըսի՞ մի. ասիկա վարժապետցու է բանիս չը գար. ուրիշ մը գըտնալու է.

— Քուկին վնտուած էսնաֆդ ալ ուզած տտենդ չը գտնուիր. հէմ վէքիլսարճ, հէմ այվազ, հէմ պալոճէպան հէմ ալ վարժապետ. ասանկները հազըր չեն գտնուիր, էլ տէն տիւշմէ ըլլալու է.

ՇԻՐՔԵԹՈՂ ԽԱՅՐԻԷ

Վոսփօրի բնակիչներուն աչքը լոյս.

Յաւօք սրտի կը լսեմք որ յիշեալ ընկերութեան տեսուչ Հիւսէյին էֆէնտի բարեբաղդաբար ալ եղեր է.

Շիտակը ընկերութիւնը մեծ ապերախութիւն մը ըրած եղաւ այս գործունեայ մարդը պաշտօնէն ձգելով, որովհետեւ մարդը ընկերութեան յառաջդիմութեանը համար այն աստիճան կաշխատէր որ, վոսթօրի բրնակիչներէն առած ստակներուն խնամք չընելով, մինչև Պրուսա ձեռք նետեց ընկերութեան շոգենաւները բանեցնելու համար, բայց կերէի որ այս վերջին ըրած տնօրէնութիւնը իրեն աչք չի գալով, ինքը բոլորովին դուրս նետուեցաւ.

Ինչեւէ, միտարութիւն մաղթելով իրեն վշտացեալ սրտին, իւր յաջորդին ալ յաջողութիւն և կարողութիւն կը հայցեմք, յուսալով որ այս նորընտիր տեսուչը իւր նախորդին չը հետեւելով, հասարակութիւնը գոհ կընէ. անանկ շոգենաւի մը մէջ ութը հարիւր մարդ գտնուած տտենը աղքատ տղու մը ծոցը երկու քնոց մը չը գտնուելուն համար ականջէն բռնելով շոգենաւին Էֆէնտի-ն չը նետեր, և տասը քսան տարի Գանտիլիէն գացող եկող մարդ մը օրին մէկը նաւահան գիտէն մարքա առնելը մոռցած ըլլալուն համար, Տրապզօնէն նստեր ես ըսելով ստակ չառնէր.

Հասարակութեան հետ հարկաւ ուրախ են նաեւ ընկերութեան այն խել մը պիլէթճինները, նաւաստիները և քամառօթները, որոնք ամէնափոքրիկ կասկածի մը ենթակայ գտնուած ատեննին, հացերնուն ղրկուելու երկիւղը կը կրէին.

Ինչեւէ Երուսաղէմի շէյխները Երուսաղէմի շէյխները

Իւսկիւտար Օմիւլպուս շիրքէթի պու կիւնտէն իթիպարէն Ալէմտաղընա եէվմի վէ խուսուսի օլարաք Օմիւլպուս իշթէթէճէք տիր.

1874 Մայիս 17

ՇԱՐԱԳԻՐ-ՏՆՈՐԷՆ

ԴԻՌՐԻ Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱՐՈՒԹԻՒՆ, Բ. ԳԱՎԱՅԵԱՆ

Կոստանդնուպօլիս

Քիւրքճիս Խան փարի յարկ թիւ 26 եւ 31